

РОМСКИ ЗДРАВСТВЕН МЕДИЈАТОР

Билтен бр.2

Скопје
декември
2012

ШТО Е РОМСКИ ЗДРАВСТВЕН МЕДИЈАТОР (РЗМ)

РОМСКИ ЗДРАВСТВЕН МЕДИЈАТОР има за цел да го олесни и подобри пристапот на Ромите до здравствените услуги во рамки на постоечкиот здравствени систем преку:

- Унапредување на комуникацијата меѓу Ромите и здравствените работници, како и нивно препраќање и придржување до здравствените установи
- Обезбедување на помош во процесот на вадење на потребната лична документација и здравствено осигурување
- Спроведување на здравствена промоција и едукација во рамки на заедница.

1. КАКО СЕ РАЗВИВАШЕ ПРОГРАМАТА НА РЗМ ВО МАКЕДОНИЈА ВО 2012 ГОДИНА

По изготвувањето и усвојувањето на Стратешка рамка за подобрување на социјалниот и здравствениот статус на Ромите во Република Македонија, Министерството за здравство во 2012 година работно ангажираше 16 обучени и акредитирани Ромски здравствени медијатори во 8 општини низ Македонија, односно Тетово, Гостивар, Штип, Прилеп, Битола, Карпош и Шуто Оризари. На 16.05.2012 сите РЗМ беа сместени со своите работни места во рамки на здравствените домови во општините. За ангажирање на РЗМ беа издвоени 1.204.000,00 денари од буџетот на Министерството за здравство и Фондацијата Отворено Општество Македонија. Х.Е.Р.А. – Асоцијација за здравствена едукација е една од трите партнери на програмата за РЗМ одговорна за координација, следење, техничка помош и промоција на работата на здравствените медијатори, во близка соработка со Министерството за здравство.

Програмата за РЗМ продолжува со реализација и во 2013 како превземена обврска на Министерството за здравство во соработка со Фондацијата Отворено Општество Македонија и Х.Е.Р.А.

2. РЕЗУЛТАТИ ОД ТЕРЕНСКАТА РАБОТА НА РЗМ ПРЕКУ БРОЈКИ

Податоците се донесуваат за Временски период 15 Мај – 15 Ноември 2012

Општина	Број на опфатени семејства	Број на дадени услуги
Шуто Оризари	210	426
Тетово	63	147
Гостивар	107	421
Штип	226	522
Прилеп	88	176
Битола	82	157
Кочани	294	504
Карпош	87	267
ВКУПНО	1157	2620

Слика 1

Ромските Здравствени Медијатори во посета на еден дом во Шуто Оризари

3. ВИСТИНСКИ ПРИКАЗНИ ОД ТЕРЕНСКАТА РАБОТА НА РЗМ

СТУДИИ НА СЛУЧАЈ 1

Општина: Штип

На терен детектирано е семејство кое живее во импровизирано живеалиште. Ќерката е лице заболено од епилепсија семејството нема финансии за да ги купуваат лековите. Ќерката е принудена да проси во центарот на градот. Во импровизираното живеалиште со нив живеат и синот и снаата. Снаата има 14 години бремена е 4 месец нема матичен гинеколог и нема лична документација затоа што е од Виница. Таа во периодот од 4 месеци не посетила гинеколог.

РЗМ разговараат со центарот за социјални грижи и локалната самоуправа за обезбедување на соодветен дом за семејството. Со помош на РЗМ се одобрени средства за лекови, односно таа сега прима надоместок за болен од страна на центарот за социјална работа. Исто така е советувана за важноста на редовно примање на терапијата. На снаата и е дадена поддршка во изборот на матичен гинеколог и е советувана за важноста на редовното посетување на гинекологот.

СТУДИИ НА СЛУЧАЈ 2

Општина: Гостивар

При теренска посета во населбата Циглана (дупката) од страна на РЗМ детектирано е б члено семејството кое живее во трошна куќа. Во семејството увидено е дека 8 месечниот син е болен, мајката боледува од епилепсија, 2 деца се со прекинато основно образование. Исто така утврдено е дека семејството има голема потреба од постојана парична помош. Родителите заедно со 8 месечниот син веднаш се упатени на преглед поради лошата состојба во која се наоѓа детето. Кога семејството го однело детето на преглед кај дежурен лекар тој не го прегледал детето, туку само му дал капки за нос. РЗМ заедно со семејството повторно оди на лекар при што на детето му е направен преглед и е дијагностициран хроничен бронхитис и е одредена интрамускулна и орална терапија. Семејството е советувано редовно да ја дава препишаната терапија на детето. Мајката иако болна од епилепсија не прима никаква терапија и не посетува лекар. РЗМ сеуште работат на нејзино мотивирање за посета на лекар. Семејството исто така е упатено во центарот за социјални работи за да поднесе барање за добивање на социјална помош.

Меѓутоа за да се покрене барање за социјална помош потребни се нови изводи, за што РЗМ ќе му даде поддршка на семејството. Откако беше обезбедена потребната документација семејството поднесе барање за добивање на социјална помош во центарот за социјални работи.

4. ВПЕЧАТОЦИ НА РЗМ ОД РАБОТАТА НА ТЕРЕН

ОД РАЗГОВОРОТ СО СЕНЕМ ЈАШАРОВА – РЗМ ВО ШТИП

На терен наидовме на многу проблеми каде што видовме дека за многу нивни потреби тие не се информирани. Најважно за мене беше тоа да стекнат доверба во мене и мислам дека успеав во тоа. Па така кога одам на терен ги слушам нивните проблеми и колку што можам ги информирам и ги упатувам. Ги информирам колку е битна редовна имунизација, примањето на редовна терапија, личната хигиена и правилната исхрана. Исто така ги информирам за нивните здравствени права кои ги имаат но поради не информираност тие не ги користат и немаат свест дека треба да си бараат нивно остварување. Во текот на мојата пракса во средно училиште како медицинска сестра бев сведок на честото одбивање на ромското население во здравствените институции и непријатниот однос кон нив. Денес сум горда со тоа што ако не на сите барем дел од Ромите со моја помош добиваат пријатен однос од страна на здравствените лица и поквалитетна грижа.

ОД РАЗГОВОРОТ СО НЕСРИН КУРТИШИ – РЗМ ВО ГОСТИВАР

“Како РЗМ почнав да работам на 16.05.2012 година во општина Гостивар. За да се стекнам со сертификат за РЗМ предходно учествував на обука која траеше 3 месеци во просториите на С.М.У.Д-р Панче-Караѓозов во Скопје.

Имено мојата работа како РЗМ се одвива секојдневно на терен во населбите каде што живее ромското население, со цел информирање, советување и упатување до одредените институции.

МОЈА ЦЕЛ КАКО РЗМ Е:

- да се подобри степенот на информирање
- да се зголеми искористеноста на превентивните услуги
- да се подобри пристапот до здравствените институции на Ромите
- зголемување на искористеноста на услугите од социјална заштита

При посета на семејствата во зависност од потребата има случаји кога ги придржуваам на преглед кај матичните лекари, потоа ги советувам како да ја употребат одредената терапија според пропишаната доза.

За да бидам успешен РЗМ јас континуирано соработувам со патронажните сестри, матичните лекари, РИЦ, службите на ФЗО и центарот за социјална работа.

Имено сметам дека мојата работа е од клучно значење затоа што има големо влијание врз олеснувањето на пристапот на ромското население со здравствените институции, ја подобрува комуникацијата на ромите со здравствените институции, обезбедување помош при добивање на документација, советување информирање и упатување до одредените институции”.

ОД РАЗГОВОРОТ СО ТУРКЈАН ЛИМАНИ – РЗМ ТЕТОВО

“Моето започнување како Ромски медијатор беше изненадувачки за здравствената институција и ромското население, но од позитивна гледна точка. Задоволни се што постои одредено лице кое може да им помогне во посредувањето на секојдневните потреби на Ромите.

Мојата работа е веќе препознатлива кај Здравствената установа и ромското население, за било какви проблеми ме повикуваат за асистирање.

Мојата цел како РЗМ е да помогнам при унапредување на социјалниот и здравствениот статус на Ромите. Потребата од ромски здравствен медијатор е од голема важност за ромското население во градот Тетово бидејќи им го олеснува пристапот до здравствената заштита како медијатор помеѓу ромските пациенти и лекарите за време на лекарските консултации, асистирање во вадење на здравствени книшки или други лични документи потребни за посета на лекар, и воспоставување на врска помеѓу ромското население и здравствената установа.

Како ромски здравствен медијатор сум добро профатена од ромското население, бидејќи здравјето го гледаат како важна компонента од нивниот живот, ги информирам дека не се потребни финансиски средства за вакцинација и дека може ги вакцинираат нивните деца со картонче иако не поседуваат лична документација исто така редовно им ги напоменувам последиците кој може да се случат доколку не ги имунизираат нивните деца, додека мајките ги упатувам на редовни гиниколошки прегледи и искористување на превентивните прегледи како и при избор на матичен гиниколог.

Ромското население има потреба од основна здравствена едукација за пристапот до здравствените услуги, за здрави животни услови, превентивни здравствени услуги, и информираност за користење на правото социјална заштита.

Нискиот степен на образование, информираност, и недостаток на лични документи, претставуваат директни причини за некористењето на услугите за здравствена заштита во здравствените институции од страна на ромското население.

Довербата кај Ромската популација ја стекнав со решавање на нивните здравствени проблеми кои најчесто настануваат при користење на болнички услуги при наплата и нецелосно разбирање на јазикот на лекарите или сестрите”.

слика 2

Имунизација на дете во посредство на Ромскиот здравствен медијатор во Тетово

5. ШТО КАЖАА РОМИТЕ ЗА РАБОТАТА НА НАШИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ МЕДИЈАТОРИ

Штип

“Јас сум мајка на 8 деца и повторно сум бремена. Медијаторите ме советуваа за можността на користење на контрацептивни средства. Пет од моите деца не беа редовно вакцинирани, со помош на РЗМ ми помогнаа да бидам информирана дека моите деца треба да се вакцинираат. Исто така ми помогнаа да најдам матичен лекар и ме информираа за важноста на редовни прегледи.“

Тетово

Бидејќи пациентите не сакаат да биде нивниот иденититет јавен, ќе ти чиширам нивните реченици кој секојдневно ти слушам како покажашел за благодарност:

„Јас сум неимена и нечиста и докторите не сакаат да ме прет ledgerат, да не му кажеше ти на докторот да ме прими ќе си идев дома“

„Конечно на некој му текнало да стави и наши луѓе по болниците“

„Такви луѓе како тебе потребни се повеќе, да не беше ти ќе требаше да им платам пари сеја, а јас немам социјален случај сум“

„Фала што ми помогна да ти извадам документите за 3 то дејте, ми помогна да земем пари за дејтешто, со три деца нема да ми биде лесно“.

6.ШТО ПАТРОНАЖНИТЕ СЛУЖБИ ВО ЗДРАВСТВЕНИТЕ ДОМОВИ КАЖАА ЗА НАШИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ МЕДИЈАТОРИ

Иванка Јаневска одговорна на поливалентна патронажа на Здравствен Дом Гостивар:

“Ромските здравствени медијатори Арифе Шакири и Несрин Куртиши во Гостивар започнаа со работа од 16.05.2012 година. Како здравствен работник сметам дека во едно општество како нашето улогата на здравствените медијатори е од големо значење. Имено улогата на РЗМ во Гостивар има големо влијание врз олеснување на пристапот на Ромите до здравствениот систем преку подобрување на комуникацијата на Ромите со здравствените работници, обезбедување помош при добивање на потребна лична документација и документација за здравствено осигурување. Токму затоа сметам дека вложувањето средства за обука на РЗМ и обезбедувањето на основните и потребните услови за непречено работење на РЗМ е од клучно значење за успешноста на овој проект. Неговата цел е на Ромите да им се обезбедат и заштитат основните права од сверата на социјалната и здравствената заштита, и поради тоа треба да се направат напори за проширување на проектот на поголема територија, односно низ повеќе општини во нашата држава. Како последица на сите поволности со кои се добиваат Ромите РЗМ ја добиваат мојата поддршка и соработка за сите свои здравствени промотивни активности на индивидуално ниво и на ниво на заедница“.

ИЗЈАВА

Од
Д-р Снежана Трајчевска
Служба за школски вакцини
при ЈЗУ Здравствен дом
Прилеп

Со доаѓањето на Ромскиот здравствен медијатор во нашата установа се подобри одзивот на ромските деца, бидејќи медијаторот ги посетува на терен и ги упатува за примање на вакцини.

Потребата за постоењето на Ромски здравствен медијатор во ЈЗУ Здравствен дом - Прилеп на Ромски здравствен медијатор е поради откривање и наоѓање на нередовно вакцинирани деца.

Советите кои што ги дава медијаторот во Ромската заедница се поврзани за важноста на вакцините и упатување на родитеците до нашата Служба за постигнување на позитивен резултат за подобра имунизација кај Ромите.

Според досегашната соработка помеѓу нас, медијаторот успеа да открие деца кои се иселени во странство или се водат на една, а живеат на друга адреса.

Потребата од постоењето на Ромски здравствен медијатор и нашата соработка во иднина е поради наоѓање и намалување на големиот број проблематични и нередовно вакцинирани деца, подигнување на свеста кај родитеците за важноста на вакцината со цел подогање на здравствената култура кај Ромското население од општина Прилеп.

Извјавил
Д-р Снежана Трајчевска

Д-р Снежана Б. Трајчевска
Најава на медицина
721670

- Одржување на работилници/трибини во заедницата на поедини теми (планирање на семејство, правилна исхрана, правилно одржување на хигиената во домот и личната хигиена, физичка активност, заштита од СПИ и др.);
- Дистрибуција на промотивни материјали;
- Одржување на средби со различни партнери во заедницата (здравствени работници, претставници на локална самоуправа, вработени во училиштето, локални медиуми, РИЦ, вработени во локални НВО-и и др.);
- Теренски посети во домот со цел проверка на вакциналниот статус на децата, информирање и упатување на имунизација;
- Теренски посети во домот со цел информирање за важноста на превентивните прегледи кај возрасната популација (Пап тест, мамографија, ЕКГ, крвна слика, холестерол, гликемија, тензија);
- Работа во мали групи за подигање на степенот на информираност за потребата од редовни превентивни прегледи;
- Соработка со превентивните и матичните лекари за постигнување на поголем одзив на ромското население за користење на превентивни услуги.
- Посети во домот со цел откривање на лица кои ги исполнуваат условите за примање на поедини видови на социјална заштита и
- Давање на информации за институции и процедури за обезбедување на услуги од социјална заштита, вклучувајќи и упатување до РИЦ;
- Помагање при обезбедување здравствена документација за остварување на социјалните права.

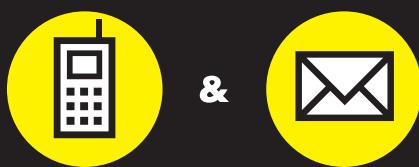
7. КОИ УСЛУГИ ГИ НУДАТ РЗМ

Во својата работа, РЗМ соработуваат со останатите работници и соработници во јавно-здравствените установи и тоа патронажите сестри, превентивните лекари, матичните лекари, матичните гинеколози, со подрачните служби на Фондот за здравствено осигурување и во службите за социјална работа, граѓанските здруженија во заедницата и сите останати институции од интерес за социо-здравствениот статус на Ромската популација, односно градинките, училиштата, локалните заедници, локалните медиуми и други. Во својата работа РЗМ непосредно соработуваат и со Ромските информативни центри (РИЦ) во оние градови каде постојат

СЛЕДНИВЕ УСЛУГИ СЕ НУДАТ НА ТЕРЕН:

- Помагање при избор на матичен лекар;
- Посредување и информирање при вадење на лична и здравствена документација;
- Информирање за правата при користење на болнички услуги;
- Давање на информации на клиенти со здравствени проблеми за навремено барање на здравствени услуги;
- Давање на информации на клиенти со здравствени проблеми за потребата од редовно примање терапија и редовни контролни прегледи
- Посети во домот и разговор со членови на семејството за здрави животни стилови;

КОНТАКТ ТЕЛЕФОНИ И МАЙЛ ОД РОМСКИ ЗДРАВСТВЕНИ МЕДИЈАТОРИ

01

Општина Штип
ЈЗУ Стар Здравствен Дом

Сенем Јашарова
077/868-355
senemjasarova@live.com

02

Општина Гостивар
ЈЗУ Здравствен Дом
Трудова медицина

Игбал Алиова
076/725-541
igbal.aliova@yahoo.com

03

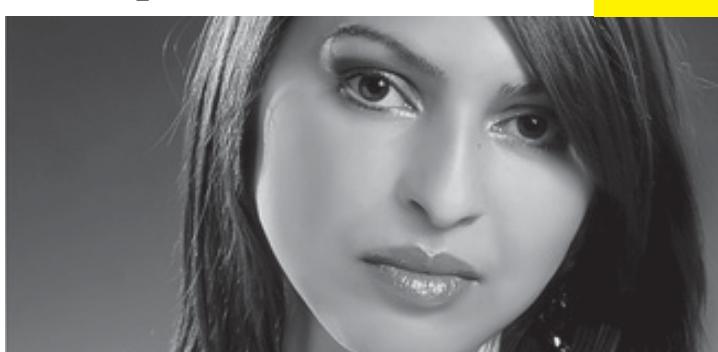
Општина Тетово
ЈЗУ Здравствен Дом Тетово

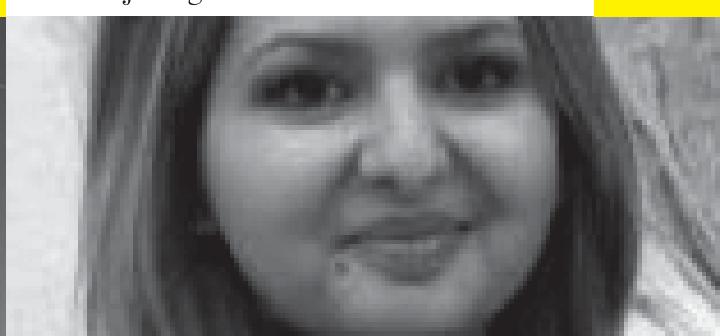
Несрин Куртиши
075/628-056
nesrin_kurtishi@hotmail.com

Турќан Лимани
077/673-682
l.turkjan@gmail.com

Арифе Шакири
071/883-718
vila_8_9@live.com

Шефќете Хамза
078/568-018
s.hamza@sonce.org.mk

Општина Кочани
ЈЗУ Здравствен Дом Кочани

04

Општина Шуто Оризари
ЈЗУ Здравствен Дом Шуто Оризари

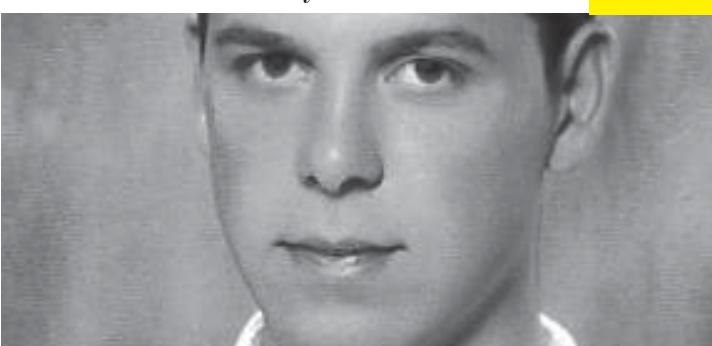
05

Алмадет Османова
076/500-733
osmanovaalmadet@yahoo.com

Шиковска Љатифа
078/264-454
sikovska@yahoo.com

Серçат Идик
070/424-893
neko_idik@yahoo.com

Елвиз Илјаз
zdravo14@hotmail.com

Општина Битола
ЈЗУ Здравствен Дом Битола

06

Општина Прилеп
ЈЗУ Здравствен Дом Прилеп

07

Селма Адемовска
075/504-446
selmaademovska@yahoo.com

Цејљан Шерифоска
076/569-313
dzejlan_1@yahoo.com

**Ромски
Здравствен
Мегијатор**

X. E. P. A.
Socijaldemokratska stranka na Makedonija

1952 - 2012

МИНИСТЕРСТВО
ЗА ЗДРАВСТВО

Ромски Здравствен Меѓујатор

